

Ord från redaktionen

Familjehemsplacerade och adopterade barn

Barn och unga som växer upp under mycket svåra levnadsvillkor kan behöva få hjälp och stöd utanför det biologiska hemmet. I Sverige blev Barnkonventionen lagstiftande 2020, vilket innebär ett samhällsligt ansvar att skydda och ta tillvara barns och ungas rättigheter samt vuxnas skyldigheter gentemot barn och unga. Socialtjänsten i Sveriges kommuner utreder och bedömer behoven samt beslutar i förekommande fall om placeringar i familjehem när så bedöms vara nödvändigt. En placering till ett fungerande familjehem kan innebära en lättnad för barn och unga som då kan få möjlighet att utvecklas i en miljö som inte präglas av missbruk och vanvård. En ungdom med egna svårigheter kan ges möjlighet att lämna en destruktiv tillvaro. Men situationen är komplex och separationer från föräldrarna kan vara svårförståeliga och smärtsamma. Ett beslut om placering i familjehem är därför alltid en stor omställning för de inblandade, där vikten av adekvat stöd och möjlighet att påverka sin egen situation inte nog kan poängteras.

Under 2019 var 19 000 barn i Sverige placerade i familjehem. Av dessa utgjorde 15 % ensamkommande flyktingbarn (Socialstyrelsen, 2020).

År 2020 uppmärksammades särskilt ett ärende där en 3-åring flicka hittades död hos sina biologiska föräldrar efter att ha tvingats flytta från sitt familjehem där hon tillbringat hela sin uppväxt. Fallet ledde till att Sveriges riksdag under våren 2022

fattade beslut om att stärka familjehemsplacerade barns rättigheter, och då speciellt utifrån placeringens längd och barnets ålder vid upphörande av vård. Detta exemplifierar det nödvändiga i att samhället tillhandahåller en god och kvalificerad familjehemsvård. Samtidigt visar forskning att det finns problem på flera områden som behöver belysas, följas upp och åtgärdas (Socialstyrelsen 2021).

Till exempel löper familjehemsplacerade barn större risk att drabbas av hälsorelaterade och psykosociala problem i vuxen ålder. Barn i familjehem har sämre skolresultat än andra barn och få familjehemsplacerade barn går vidare till högre studier. Det föreskrivs även mer psykofarmaka till familjehemsplacerade barn och unga än till ej placerade. En aktör inom området som arbetar för att förbättra barns och ungas villkor är intresseorganisationen Rädda Barnen (www.raddabarnen.se). Värt att uppmärksamma i samband med detta temanummer är organisationens samarbete med barnboks författarinnan och illustratören Stina Wirsén (www.stinawirsén.se) kring den nyutkomna boken *Var är Siggis hemma?* utgiven på Bonnier Carlsén Förlag, 2021. Den berör det som kallas försummelse eller omsorgssvikt, två begrepp som innefattar allt från att sakna varma vantar om vintern till att bli lämnad ensam utan känslomässig omsorg.

Således finns flera ingångar till detta angelägna tema, som ytterst handlar om hur tidiga erfarenheter påverkar oss i våra liv. I Mellanrummet vill vi nu i två på varandra följande nummer försöka belysa det känslomässigt omtumlande som barn och unga erfar i denna utsatta situation. Genom våra skribenters bidrag hoppas vi kunna sprida kunskap och förmedla hopp i det svåra, och ibland till synes hopplösa.

De skribenter som presenterar sina texter gör det utifrån sina olika professionella och personliga perspektiv.

Intervjuer

Först presenteras en intervju från Sverige med två socionomer som psykologerna *Maria Borg* (medlem i redaktionen) och *Margareta Hansson* genomfört. De har ställt frågan: ”hur användbar är kunskapen om de yngsta barnens utvecklingspsykologi när man arbetar med familjehemsplacerade barn?”. Svaren på detta, och på andra frågor, redovisas. Intervjusvaren visar hur kunskapen om de yngsta barnens relationsutveckling är ett användbart och viktigt hjälpmedel för att kunna hjälpa placerade barn och familjehemsföräldrar vidare. Detta gäller även för barn i äldre åldrar.

Även från Norge presenteras en intervju, med psykolog *Heidi Jacobsen*. Heidi Jacobsen er engasjert i hvordan det går med barn i fosterhjem i Norge.

Hun arbeider som forsker på området sped- og småbarn som er i fosterhjem og under barnevern. For tiden arbeider hun med en oppfølgingsstudie av sitt doktorgradsprosjekt, der et sentralt spørsmål var hvordan barna utviklet tilknytning til fosterforeldre. I tillegg er også andre spørsmål om barnas utvikling viktige. Heidi Jacobsen legger vekt på at faglig kompetanse har stor betydning når man skal arbeide profesjonelt på dette området.

Nytt från forskning

Vi presenterer et doktorgradsarbeid av psykolog *Marit Hjellset Larsen*, vars avhandling fra i år 2022 er basert på studier av barn i norske fosterhjem. Hun gjennomførte sitt doktorarbeid for å øke kunnskapen om barn og ungdom i fosterhjem. Hovedfokus for hennes arbeid var å undersøke om fosterbarn fikk den hjelp de hadde behov for, og hvordan familiene opplevde kvaliteten av hjelpen de fikk. Studien inneholdt også en sammenligning av opplevd livskvalitet mellom norske barn i fosterhjem og svenske ungdommer i den vanlige befolkning.

Mårten Hammarlund har tillsammans med kollegor vid Stockholms universitet genomfört en forskningsöversikt gällande föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning. Här sammanfattar han studiens resultat och diskuterar fyndens implikationer för forskning och klinisk praktik i artikeln *De bortglömda spökerna i barnkammaren – Om interpersonella trauman hos föräldrar med intellektuell funktionsnedsättning*. I artikeln återfinns även en länk till den fullständiga studien som publicerats i tidskriften *Trauma, Violence & Abuse* med kompletta referenser till de enskilda studierna som ligger till grund för översikten.

Därefter presenterar *Kia Szutkiewicz* (medlem i redaktionen) en sammanfattning av en studie som är publicerad i *The Lancet*. Studien jämför Internetbaserad psykodynamisk psykoterapi med Internetbaserad kognitiv beteendeterapi med titeln *Therapist-guided internet-based psychodynamic therapy versus cognitive behavioural therapy for adolescent depression in Sweden: a randomised, clinical, non-inferiority trial*. Studiens författare är Jakob Mechler, Karin Lindqvist, Per Carlbring, Naira Topooco, Fredrik Falkenström, Peter Lillengren, Gerhard Andersson, Robert Johansson, Nick Midgley, Ju-

lian Edbrooke-Childs, Hanne-Sofie J. Dahl, Rolf Sandell, Agneta Thorén, Randi Ulberg, Katja Lindert Bergsten och Björn Philips.

Examensuppsatser

Författarna *Mahnaz Changolh* och *Camilla Liedberg Dannhusen* har studerat vid psykoterapeutprogrammet med inriktning barn och ungdom vid Psykologiska institutionen vid Lunds universitet. Deras examensuppsats presenteras här i sin ursprungliga form med titeln *Att förlora sin barndom och få hjälp att hitta den på nytt – en kvalitativ studie om psykodynamisk barnterapi efter trauma*. Författarna undersöker hur psykodynamiskt inriktade terapeuter som arbetar med barn med traumatiska erfarenheter upplever sin kliniska verklighet. Syftet är att få inblick i på vilket sätt psykodynamisk barnpsykoterapi kan göra skillnad för dessa barn.

Konferensrapport

Jenny Butler från Mellanrummets redaktion rapporterar från ECArTE konferensen i Vilnius. ECArTE står för European Consortium for Arts Therapies Education och är en sammanslutning av 15 europeiska universitet som erbjuder utbildningar i och forskning inom bild-, dans-, drama- och musikterapi. Konferensen hålls vartannat år och värdskapet alternerar mellan de europeiska städer vars universitet är medlemmar.

Konferensens tema ”Memory – Shaping connections in the Arts Therapies” berörde begreppet minne ur olika perspektiv och på personlig och kollektiv nivå. Butler presenterar delar av programmets rikt varierade innehåll med bland annat performance, föreläsningar och workshops.